

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. V. Satisfactio sacramentalis debet esse opus honestum ex objecto,
& regulariter supererogatorium, ac externum. In aliquo casu sufficeret
opus merè internum, & aliàs præceptum. Opus simpliciter ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

80. **Objectio.** Dices: Confessio sacramentalis est pars essentialis, & tamen illa perfici potest in peccato absque peccato veniali; ergo magis satisfactio, quæ solum est pars integralis. Ita argumentatur Arriaga supra n. 24.

Solvitur. Respondeo, gratis admissio Antecedente, si intelligatur de parte essentiali strictè dicta seu intrinsicè componente, Negando Consequentiam. Ratio disparitatis est manifesta: nam Confessio non propterea caret suo effectu, qui (si aliquis) est remissio peccatorum seu gratia justificans, quæ infunditur, dum Sacerdos profert formam Absolutionis: secus satisfactio sacramentalis, ut supponitur. Hinc si satisfactio præcederet Absolutionem, estò tunc poneretur in peccato, equidem absque peccato veniali; quia non ideo careret suo effectu, ut clarum est.

Alia objectio. Nec approbo, quod ibidem subjungit Arriaga: Si ratio (inquit) P. Suarez aliquid probaret ex hoc capite, etiam suaderet esse mortale; quia Sacramenta indignè & in peccato mortali tractare, non veniale, sed mortale est.

Solvitur. Respondeo: Sacramenta sic indignè & in peccato mortali tractare, ut nullum habeant effectum gratiæ, non veniale, sed mortale est, concedo totum: sic indignè & in peccato mortali tractare, ut pars aliqua integralis careat effectu remissionis pœnæ, vel etiam augmento gratiæ, nego.

81. **Ratio à priori Arriagæ.** Ex quo corrigit ratio à priori ejusdem Auctoris, eodem numero: Nam sanctitas (inquit) requiritur ratione ipsius Sacramenti essentialis, quod perficitur Christi nomine, & ut ipsius actio, cui dedit valorem cauſandi gratiam. Unde dispositio ad gratiam ex parte pœnitentis requiritur, dum essentialiter Sacramentum est perficiendum. Cum ergo satisfactio præcisè sit per modum cujusdam oneris impositi per Sacramentum præcedens, licet in bonum ipsius hominis, & eo fine, ut extinguat partem pœnæ, sub qua ratione vocatur pars Sacramenti, non est, cur exigat eum statum gratiæ sub obligatione, etiam veniali. Hæc ille.

ad quam respondet Auctor. Sed facile respondetur: Sicuti requiritur dispositio ad gratiam ex parte pœnitentis, dum essentialiter Sacramentum est perficiendum, idque sub gravi obligatione, ne alioquin totum Sacramentum suo modo falsificetur, quod est gravis irreverentia; non absimili ratione requiritur, tamen solum sub veniali, dispositio ad augmentum gratiæ, vel potius ad remissionem pœnæ temporalis, quando integraliter Sacramentum est perficiendum; alioquin falsa erit pars ista integralis: significabit quippe ex divina institutione jam tunc conferri remissionem pœnæ, quæ reverà non confertur.

82. **An opus** Ecce quàm difficile sit in opinione Adversariorum excusare, implentes pœnitentiam

in malo statu, à peccato veniali, facillimum autem in nostra sententia. Et quia aliud notabile non occurrit, hic erit finis præsentis Conclusionis. Pro sequenti autem inquiratur. Utrum non solum opus illud in peccato factum sit satisfactio sacramentalis, & statim obtineat effectum; sed etiam, si ipsum in se fiat peccaminosè venialiter vel mortaliter, sufficiat ad obligationem imponere pœnitentiæ extinguendam, & statim obtinendum effectum?

CONCLUSIO V.

Satisfactio sacramentalis debet esse opus honestum ex objecto, & regulariter supererogatorium, ac externum. In aliquo casu sufficeret opus merè internum, & aliàs præceptum. Opus simpliciter impositum intelligitur de aliàs indebito.

P Utraque concernentia hanc Conclusionem videri possunt Sect. præced. Concl. 4. 5. & 6. Quia tamen non est eadem omnino ratio satisfactionis condignæ ex opere operantis, & satisfactionis sacramentalis, ut patet ex Concl. præcedenti; hinc circa primam partem præsentis Concl. quaeritur: Utrum satisfactio sacramentalis possit esse peccaminosa ex aliqua circumstantia?

Quod satisfactio de condigno ex opere operantis non possit esse, mortaliter saltem, peccaminosa, nimis clarum est, supposito quod ad eam requiratur status gratiæ. Adedque consimiliter, si status gratiæ fuerit necessarius ad effectum satisfactionis sacramentalis, liquet sanè, nec ipsam posse esse mortaliter peccaminosam, & habere effectum ex opere operato. Alioquin sufficeret ad obligationem imponere pœnitentiæ extinguendam, eà ratione probatur, quæ communiter asseritur in tract. de Legibus, aliis præceptis posse satisfieri per actus mortaliter peccaminosos, v. g. præcepto audiendi Missam per audicionem ex fine mortaliter peccaminoso.

Quamvis enim finis legis, maximè Ecclesiastica, sit honestas virtutis, & salus animarum; attamen nonnisi procuranda per opus externum, illi sibi ex se proportionatum; atque adeò solum opus externum sic proportionatum præcipit, jam autem opus ex fine aut alia circumstantia extrinseca peccaminosum, etiam mortaliter, potest illi fini esse proportionatum ex se, & ex objecto suo; ergo &c.

84. **Nihil** Sacramentum Quia (in peccato) peccaminosa non esse satisfactionem.

85. **Reſicitur à Auctore** Sed quædam finem Baptismus ad averterendum hæc sulceptum satisfactio præcepto Confessionis ex fine satisfactionis & conveniunt infirmitatum torum peccatorum ex infuper extiam iram ex malo finis debilis, ad dam iram propter ac minime m

86. **Satisfactio** trinitate peccaminosa actu movet Deum ad averterendum iram tuam. Quod si actu movet bis à Pro Concl. actus peccati Christi satisfactio valore non ergo alium verè est quando satisfactio mortali non statim tem, secundo veniente Penitentiæ præcedent

Quinimodum

Secl. 13. De Satisfactione sacramentali. Concl. 5. 909.

84. Nihilominus contrarium de satisfactione sacramentali docet Arriaga disp. 47. num. 25. Quia (inquit) licet opus factum ex voluntate peccaminosa, etiam mortaliter, possit esse pars Sacramenti, uti patet in voluntate peccaminosa ob malum finem suscipiendi Baptismum, quæ omnino sufficit ad illius valorem; idcirco, ex hoc capite debeamus concedere penitentiam peccaminosè expletam esse posse partem Sacramenti, nihilominus cum Concilia, dum loquuntur de hac parte Sacramenti, vocent eam absolute satisfactionem, dicant eam ante in Scripturis valde commendatam, illamque consistere in operibus satisfactoriis, & momentibus Deum ad avertendam iram suam à nobis (unde Trident. sess. 14. c. 8. præcipit Sacerdotibus, ut valde attendant ad injungendas salutes & convenientes satisfactiones) hæc autem omnia non videantur illo modo cadere in opus, quod est peccatum; probabilius videtur, tale opus non esse illud, quod exigit Concilium pro parte Sacramenti. Hæc ille.

85. Sed quæro ego: Baptismus susceptus ob malum finem, absolute vocari potest Baptismus? Baptismus in Scripturis valde commendatur? Baptismus consistit in opere movente Deum ad avertendam iram suam à nobis? Quis audeat hæc negare? Si ergo per Baptismum, susceptum ex fine mortaliter peccaminoso, satisficit præcepto divino; quidni satisfiat præcepto Confessarii per satisfactionem impletam ex fine mortaliter peccaminoso? Nam hæc satisfactio ex se bona & laudabilis est, salutaris & conveniens tam ad novæ vitæ custodiam & infirmitatis medicamentum, quam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem: insuper ex se nata movere Deum ad avertendam iram suam à nobis; veluti Baptismus, ex malo fine susceptus, per se bonus est & laudabilis, ac natus movere Deum ad avertendam iram suam à nobis, quamvis per accidens propter adjunctum malum affectum, Deum minimè moveat.

86. Quid si dixerò, talem satisfactionem etiam actu movere ad avertendam iram suam à nobis? Prorsus movere, si vera est præcedens Conclusio; quod puto. Esto enim fuerit actus peccaminosus, habuit tamen annexam Christi satisfactionem; quæ in ordine ad suum valorem non impeditur per nostra peccata. Si ergo aliunde subjectum sit capax, sicuti reverà est (etiam secundum Adversarios) quando satisfactio solum est venialiter peccaminosa; secundum nos autem, tamen foret mortaliter peccaminosa: non est ratio, quare non statim conferat suum effectum; aut saltem, secundum Adversarios; reviviscat adveniente statu gratiæ, si ipsum Sacramentum Penitentiae sic reviviscat, juxta dicta Concl. præcedente.

87. Quinimodò si opus supernaturale possit vi-

tiari extrinsecè, nescio quare etiam satisfactio coadignæ ex opere operantis non possit esse peccaminosa venialiter, non ex objecto suo, sed ex fine extrinsecò. Cumque secundum DD. communiter, & communem sensum fidelium, satisfactio sacramentalis non debeat esse opus supernaturale; multò magis hæc poterit esse valida, & de facto ex opere operato causare solutionem pœnæ temporalis, tamen si ex fine extrinsecò sit venialiter, aut etiam mortaliter peccaminosa.

88. Dices: In jejuniis v. g. sola præcipitur exterior omisso ciborum, in auditione Sacri sola præsentia exterior & attentio ad Sacrum; at verò in satisfactione Sacerdos præcipit opus bonum, quia quod præcipit, præcipit ut satisfactorium, seu præcipit veram satisfactionem: in quo est maxima diversitas inter Sacerdotes & inter Ecclesiam præcipientem aliquid; nam, juxta communem sententiam, Ecclesia non potest præcipere actus internos directè, nisi qui necessarii sunt ad exequendam actionem externam imperatam. Unde non potest præcipere; ut per actum undequaque bonum ego audiam Sacrum. At Sacerdos in foro Penitentiae habet potestatem imponendi in penitentiam directè actus ipsos internos, etiam bonos, actus Attritionis, Contritionis, humilitatis &c. A fortiori ergo habet potestatem imponendi penitentiam, quæ non sit peccaminosa. Et sanè eo modo videntur omnes imponere, quia imponunt orationes; jejunia &c. ad obtinenda auxilia pro vitandis peccatis in futurum; hæc autem si peccaminosè fiant, sunt ad id planè inutilia. Ita discurret Arriaga supra num. 29.

89. Sed ex dictis facilis est responsio: nam in primis incertum est, an satisfactio ex opere operato causet auxilia pro vitandis peccatis in futurum; & probabilis non causet. Deinde si Baptismus cum peccato veniali susceptus possit causare gratiam sanctificantem, & per consequens auxilia actualia gratiæ; quidni etiam satisfactio venialiter peccaminosa?

90. Denique non est verisimile, Sacerdotem alio modo præcipere jejunium, orationem, elemosynam & similia opera, quam ea præcipiat Ecclesia, nisi contrarium expressè significet. Patet ex communi sensu fidelium, qui non putant se alio modo obligatos ad jejunium impositum per Confessarium, quam ad jejunium impositum per Ecclesiam. Sicut ergo Ecclesia non imponit jejunium undequaque bonum, quia hoc nimis difficile est, & superans communiter fragilitatem humanam; sic etiam non censetur Sacerdos imponere satisfactionem undequaque bonam ne (quod absit) magis cedat in destructionem, quam in ædificationem; magis illaqueet animas penitentium, quam solvat à vinculis peccatorum seu pœnarum temporalium.

Yyyyy 3 Nonne

CLUSIO V.

sacramentalis debet certum ex objecto, et supererogato. In alio casu, si officeret opus merè & aliàs præceptum. Illicite impositum de aliàs indebito.

Conclusio hanc Conclusionem præced. Concl. 4. non est eadem omnino ratione: ex opere operato sacramentalis, ut patet; hinc circa primam paritur: Ut dicitur esse peccaminosa ex

condigno ex opere operato mortaliter saltem, peccatum est, supposito quod ad gratiam. Adedque contrariè fuerit necessarius ad satisfactionem sacramentalis, liquet esse mortaliter peccaminosum ex opere operato. Obligacionem impositam, eâ ratione propter aliter aliter in tractu de peccatis posse satisfieri per penitentiam, v. g. præcepto auditionem ex fine mor-

legis, maxime Ecclesiæ, & salus animarum si procuranda per opus se proportionatum; ut externum sit proportionatum opus ex fine ut intrinsecè peccaminosum, potest illi fini esse proportionatum objecto suo; ergo &c. Nihilò

Nonne Sacerdos possit imponere pœnitentiam adimplendam in statu gratiæ? Non dubito: & tamen non censetur facere (etiam secundum Arriagam) nisi expressè id significet. Ergo impræsentiarum, estd possit præcipere actum undequaque bonum; equidem non censetur præcipere, nisi expressè id significet. Omitto, satisfactionem extrinsecus vitiatam non ideo minus coërcere pœnitentes à peccato simili, in futurum committendo; neque ideo minus vindicare aut castigare peccatum præteritum. Ad quid ergo imponere illam obligationem pœnitentibus?

89. Objectio ex Script. illa.

Nec obstat Scriptura, quæ multis locis reprobat opera in se bona, extrinsecus vitiatam, v. g. Isaia 58. v. 3. & 4. *Ecce in die ieiunii vestri invenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites & contentiones ieiunatis, & percussis pugna impiè. Nolite ieiunare sicut usque ad hanc diem, ut audiat in excelso clamor vester.* Et Proverb. 15. v. 8. *Vitium impiorum abominabile.*

Solutio, explicando Script. de operibus meritoris gratiæ & gloriæ.

Respondeo: quia non acceptabiles ad præmium gratiæ & gloriæ, seu amicitiam divinam; & ideo subditur: *Vota iustorum placabilia, id est, reconciliativa seu meritoria gratiæ & gloriæ.* Et eodem modo intelligi debet præcedens Scriptura, scilicet de jejuniis meritorio gratiæ & gloriæ.

Pater ex contextu; nam sequitur: *Numquid tale est ieiunium, quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? Numquid contorquere quasi circum caput suum; & saccum & cinerem sternere? Numquid istud vocabis ieiunium, & diem acceptabilem Domino? Nonne hoc est magis ieiunium, quod elegi? Dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes; dimitte eos, qui contracti sunt, liberos, & omne onus dirampe. Frange esurienti panem tuum &c. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur, & anteibit faciem tuam iustitia tua, & gloria Domini colligetur.* Loquitur ergo Propheta de jejuniis, ut disponit ad remissionem peccati, & habet adjuncta opera legis & Charitatis. Nos autem loquimur de jejuniis, prout ex opere operato, tamquam pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ solvit pœnas temporales Purgatorii.

90. Eandem interpretationem recipit dictum Apost. 1. ad Cor. 13.

Eandem interpretationem recipit dictum Apostoli 1. Cor. 13. v. 3. *Et si tradidero corpus meum ita ut ardeam, Charitatem autem non habuero nihil mihi prodest, scilicet ad meritum gratiæ & gloriæ; agit enim ibi Apostolus contra Corinthios, qui gloriabantur de illis externis austeritatibus & gratiis gratis datis, & interea negligebant Charitatem. Alioquin certum est de Fide, Baptismum prodesse sine Charitate, quia susceptum cum obice peccati mortalis imprimi Characterem, per consequens reddit hominem capacem cæterorum Sacramentorum, constituens eum de familia*

Christi; cur ergo satisfactio sine Charitate non poterit remittere seu solvere pœnas temporales Purgatorii; remittere, inquam, ex opere operato, sicut Baptismus imprimi Characterem ex opere operato? Non video quid obstat. Atque hæc sufficiant de prima parte Conclusionis.

Quantum ad secundam partem Sect. præc. Concl. 6. diffusè probavimus, opera præcepta posse esse satisfactoria de condigno ex opere operantis, nulla ergo apparet ratio, quare absolute loquendo non possent etiam esse satisfactoria ex opere operato, si per Confessarium imponerentur, & præciperentur; nihil quippe vetat eandem rem, seu eundem actum à diversis præcipi, idque eidem homini sub diversis obligationibus, non tantum numero, sed etiam specie. Patet in castitate, ad quam obligantur Religiosi; tum ex præcepto naturali omnibus communi; tum ex speciali voto castitatis, ita ut peccent duplici specie peccato, si eam non observent.

Porro quid obstat, quin possit accedere tertia obligatio ex præcepto Confessarii, quo observantia castitatis constituitur pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ? Sanè jus naturale, aut verius connaturale gratiæ dicitur, Sacramentum quodlibet esse perfectissimum, non solum essentialiter, sed etiam integraliter, quantum commodè fieri potest, de quo infra plura. Cur igitur accedente præcepto Confessarii pœnitens per observantiam castitatis, per auditionem Missæ, per jejunium, & alia opera aliunde præcepta jure naturali, vel positivo, non poterit satisfacere ex opere operato, seu sacramentaliter? Non videtur dubitandum, attentè à communi praxi Confessoriorum, sciente, & non contradicente Ecclesiâ, cum tamen facile possit contradicere.

Communis itaque sententia est, aliquando Confessarium licite imponere pro Pœnitentiâ sacramentali opus aliàs præceptum v. g. jejunium, auditionem Missæ &c. Quam sententiam hæc obsecrè significat Doct. Subtilis 4. dist. 15. q. 1. n. 13. & 14. ibi: *Pauper nec elemosinas potest dare, nec orare, sed oportet eum continue laborare pro victu suo necessario: nec ieiunare, quia tunc non sufficeret ad laborem necessarium pro victu necessario continue acquirendo. Quia ergo ipse labor continuus est sibi ieiunium continuum, quia continua maceratio carnis, tantummodo inducendus est, ut illum laborem subeat in remissionem peccatorum, intendens illum ad hunc finem referre, saltem quousque occurrat sibi opportunitas servandi aliquam aliam satisfactionem, & aliqua alia passiva ei ita temperatè & diminutè imponi, ut sint sibi possibilia. Hæc ille. Ergo etiam imponi possent jejunium, auditio Missæ, & similia aliàs præcepta, quando supererogatoria vix forent pœnitenti possibilia.*

Cæterum, ut habet ultima pars Conclusionis,

Opus sim- pliciter im- pium in- pelligitur de- pœnitentia

91. Præc. 1. ad Cor. 13. v. 3. & 4. *Ecce in die ieiunii vestri invenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites & contentiones ieiunatis, & percussis pugna impiè. Nolite ieiunare sicut usque ad hanc diem, ut audiat in excelso clamor vester.* Et Proverb. 15. v. 8. *Vitium impiorum abominabile.*

94. An satisfactio qui dat elemosinas aut exire non indigent

95. Quis si coherens in Queda prima im- ponatur dies jejuni?

96. Hæc lu- tur elemo- addatur, aliàs debitu- dragesima- habet excu- totam Qu- post Pascha- tentia sem- nis. Dico- quod ille- tur pœnit- elemosyna- trema nece- cat, optim- mosyna er- cum tener- illa necess- Et pro- mus, quod- imponere- nempe qu- non adim-

itentia.

Seet. 13. De Satisfactione sacramentali. Concl. 5. 911

factio sine Charitate non
Solvitur penas tempore
tere, inquam, ex opere
mus imprimi Charitate
o Non video quid ob
ant de prima parte Con

adam partem Seet. prac
bavimus, opera praecepta
a de condigno ex opere
apparet ratio, quare dis
possent etiam esse satis
fieri, si per Confessarium
reciperentur; nihil quippe
seu eundem actum à di
eidem homini sub diver
on tantum numero, sed
n castitate, ad quam ob
am ex praecepto naturali
tum ex speciali voto ca
duplici specie peccato,

t, quin possit accedere
recepto Confessarii, quo
constituatur pars inter
penitentiae? Sanè ius na
onnaturale gratiae dicitur,
bet esse perficiendum,
e, sed etiam integratur,
eri potest, de quo infra
cedente praecepto Con
servantiam castitatis per
jejunium; & alia operat
e naturali, vel positive,
e ex opere operato, seu
n videtur dubitandum,
i Confessorum, scilicet
te Ecclesià, cum tamen
ere.

sententia est, aliquando
imponere pro Peniten
alias praeceptum v. g.
Missae &c. Quam sentent
significat Doct. Subtilis
& 14. ibi: Pauper nec
nec orare, sed oportet cum
suo necessario: nec reu
eret ad laborem necessariu
mè acquirendo. Quia ergo
sibi veniunt continentiam,
carnis, tantummodo indu
rem subeat in remissionem
illum ad hanc finem referre,
e sibi opportunitas salvand
nem, & aliqua alia possunt
re imponi, ut sint sibi possi
etiam imponi possent
Te, & similia alias prae
ogatoria vix forent prae

ultima pars Conclusio
nis,

Opus sim
pliciter im
ponitur in
satisfactio
peccatorum

nis: Opus simpliciter impositum intelligitur de aliis
indebito. Dico; Simpliciter impositum, id est,
quando ex verbis Confessarii, vel rei circum
stantiis contrarium nequit colligi: puta si
Confessarius praecipiat, ut diebus festis duae
Missae audiantur, intelligendus est, Missam;
quae in praecepto est, etiam comprehendere
velle: secus si praecipiat simpliciter, ut audiat
Missam; tunc enim venit intelligendus de
Missam aliàs indebita ex praecepto.

Item si simpliciter praecipiat jejunium; cen
setur velle jejunium aliàs liberum; unde non
satisfaceret qui jejunaret die veneris, quando
abstinentia à carnibus non est libera; sin autem
expressè imponeret jejunium alicujus deter
minatæ diei, in qua ex praecepto Ecclesiae
obligat jejunium, cum poenitens tantum
semel possit unà die jejunare; liquet profectò
ex subiecta materia; per illud unicum jejunium
satisfieri utriusque praecepto.

Præterea si cui injunctum est, ut det certam
eleemosynam; satisfaciendo eam etiam exte
remè indigenti; cum enim obligatio hæc sit
quasi ex casu & extraordinaria, Confessarius
non tenetur eam eleemosynam velle exclu
dere ab operibus injunctis; quia aliàs fortè
poenitens nimis gravaretur dando tot eleemo
synas; idque præter intentionem Sacerdotis,
qui non potuit eum casum prævidere. Ita Con
inck de Sacramentis disp. 10. dub. 8. n. 69.
& Alii, quos citat & sequitur Diana part. 3.
tract. 4. resol. 84. Quidquid (inquit) in
contrarium asserat Sotus 4. dist. 19. q. 2.
art. 1. in fine ubi sic distinguit: Si obligatio
faciendi eleemosynam supervenit post Con
fessionem; sufficit illa eleemosyna ad imple
dam obligationem poenitentis; secus si ante
cessit. Ita Diana.

Hæc sunt verba Soti supra: Cum imponi
tur eleemosyna vel jejunium, si nihil ampliùs
addatur, non intelligitur de illo, quod est
aliàs debitum. Quocirca dum cõfitemini in Qua
dragesima imponantur dies jejunii, si ille non
habet excusationem legitimam non jejunandi
totam Quadragesimam, intelliguntur dies illi
post Pascha. Et ratio est, quia nomine Poeni
tentiae semper intelligitur opus supererogatio
nis. Dico, non esse imponendum opus, ad
quod ille tunc aliàs tenetur, quando imponi
tur poenitentia. Nam si imponitur absolutè
eleemosyna, & postea occurrit pauper in ex
trema necessitate, tunc, quidquid Pala
dicat, optime implebitur poenitentia; si ele
mosyna erogetur illi, quia fortè accidit, ut
cum teneretur eleemosynam dare, occurreret
illa necessitas. Hucusque Sotus.

Et prosequitur dicens: Sed tertio ad jeci
mus, quòd quandoque erit salutare consilium
imponere poenitentiam de rebus ad às debitis:
nempe quando Presbyter videt poenitentem
non adimplere jura communia, ut per accessio

nem novæ obligationis arctius cogatur illa
implere. Est fortè quispiam non servans jeju
nium quadragesimale, cum possit, optime
tunc imponetur ei, ut illud servet vel in to
tum, vel in partem. Item si est homo dives,
qui tenetur facere eleemosynas in gravi necessi
tate, & præ avaritia non facit, salubriter per
sacramentalem poenitentiam cogetur id facere.
Hactenus præfatus Auctor.

Sed, meo judicio, si Confessarius confi
tenti in Quadragesima imponeret diem jejunii,
nisi aliud declararet, intelligerem diem Qua
dragesimæ, maxime si sit in principio vel me
dio Quadragesimæ; quia Sacerdos non cen
setur communiter intendere tantam dilationem
poenitentiae. Quantum ad eleemosynam, non
video sufficientem rationem illius distinctio
nis, sive enim præcedat, sive subsequatur alia
obligatio, dummodò adfit quando impletur
poenitentia; patet, quia impletur per opus
aliàs debitum.

Si ergo Confessarius absolutè voluerit eam
eleemosynam excludere ab operibus injunctis,
dico, in neutro casu satisfieri; sin autem no
luerit eam excludere, consequenter assero, in
utroque casu satisfieri. Porro non velle eam
excludere, docet Coninck, ut supra vidimus.

Sed fortè quispiam sic ejus rationem ad op
positum adduceret: Cum obligatio dandi ele
mosynam extremè indigenti sit extraordinaria
& raro contingens, potuit Confessarius, non
obstante gravamine poenitentis, rationabili
ter velle, ut tali casu occurrente daretur du
plex eleemosyna.

Rogas à me; quid sit faciendum, quando
dubitatur de mente Confessarii? Respondeo
cum Coninck supra, ipse quantum fieri potest,
consultendus est: quando hoc fieri nequit, res
ex æquo & bono prudenter dijudicanda est.
Eo tamen semper salvo, ut, sicut dictum est, sa
tisfactio regulariter sit opus supererogationis.

Colligitur ex Trident. sess. 14. c. 8. ibi:
Procul dubio enim magnopere à peccato revocant
& quasi freno quodam coercent hæ satisfactorie
pena, cautionesq; & vigilantiores in futurum po
nitentes efficiunt. Et infra: Habeant autem præ
oculis, ut satisfactio quam imponunt, non sit tantum
ad novam vitam custodiam, & infirmitatis medicamen
tum; sed etiam ad præteritum peccatorum vindic
tam & castigationem: nam Claves Sacerdotum non
ad solvendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas,
etiam antiqui Patres & credunt, & docent. Jam
autem opera praecepta tantum pertinent ad
novam vitam inchoandam & custodiendam.
Ut igitur auctoritas Clavis ligantis, debitè &
conformiter ad voluntatem Christi exercea
tur, oportet imponere opera supererogatio
nis ad præteritorum peccatorum vindictam
& castigationem.

Confirmatur; quia propositum internum
observandi praecepta spectat ad satisfactionem
pro

96.
Judicium
Auctoris

97.
Quid si
dubiteret
de mente
Confessarii

Satisfactio
regulariter
debet esse
opus super
erogationis
ex Trid.

98.
Confirmatur.
pro

94.
An satisfactio
est qui dat
eleemosynam
extremè indigen
ti

Coninck
Diana

Sotus

95.
Quid si
confitemini
in Quadrages
ima imponantur
dies jejunii?

Sotus

99.

viam salutis, ideoque rectè imponi vel ipsa opera præcepti, vel penitentiam præservativam, vel aliud, quod magis expedire videbitur juxta discretione Confessarii prudentis.

103. Ratio, inquit, petenda est ex eo, quòd Deus non dereliquit peccatorem in statu viæ sine remedio salutis; ergo per penitentiam potest salvari, etiam in casu, quo non esset ei possibilis alia satisfactio, vel certè quòd judicaretur esse periculosa; hæc enim pars penitentia cum ordinetur ad remissionem pœnæ temporalis, & non peccati, non exigitur essentialiter ad remissionem peccati, sicut Confessio, & Contritio, ideo sine illa contingit Sacramentum ministrari in certis casibus, in quibus nequit adimpleri; aut non expedit eam imponi. Unde Deus acceptat satisfactionem, quam præstare potest peccator, sive sit opus præcepti, aut aliud in simili casu. Reliquum ipse suppleat, ut potest, vel per Indulgentias, vel aliâ viâ per tolerantiam laborum, vel passionum. Hucusque Hiquæus. Nec est, qui contradicat.

104. Sed quæstio mea est; an in illis casibus opus præcepti eleveur virtute Clavium ad causandam remissionem pœnæ temporalis ex opere operato? Si affirmaveris, quæro ulterius, quid si Sacerdos ex malitia vel ignorantia imponat opus præcepti, ubi & quando omnibus consideratis posset, & deberet imponere opus non præceptum, nonne etiam in tali casu elevaritur opus præcepti virtute Clavium ad effectum ex opere operato? Si rursùm affirmaveris, quomodo ergo opus præcepti est materia incapax elevationis? Si negaveris, quòd fundamentum? Numquid materia essentialis Baptismi eadem est in necessitate, & extra necessitatem? Cur non similiter eadem sit materia satisfactionis sacramentalis?

Quamvis ergo Sacerdos debeat regulariter imponere opus aliàs indebitum, equidem si imponeret opus præcepti, vel ex malitia, vel ex ignorantia, vel ex necessitate, existimo, quòd virtute Clavium elevaretur ad effectum ex opere operato. Multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint obveniunt roboris firmitatem. Cap. Ad Apost. 16. de Regul.

Et idem assero, ut progrediamur ad tertiam partem Conclusionis, de opere merè interno, quòd licet regulariter non debeat imponi, ut statim edissero, & probo; equidem si imponeretur sive ex necessitate, sive ex malitia, vel ignorantia, causaret effectum remissionis ex opere operato eo modo, quo opus externum. Sanè eùm hoc forum magis immediate respiciat bonum animæ, nec non peccata occultissima, quæ ad forum externum non pertinent, non est ratio, quare etiam non extendatur ad præcipienda ea, quæ forum externum non potest præcipere.

Interim regulariter esse præcipiendum opus externum satis docet communis praxis Ecclesie, innixa auctoritati SS. Patrum, qui ubique prædicant & inculcant penitentiam externam. Audi (inquit Chrylost. Homil. 42. in Matth.) Paulum dicentem, quoniam si nosmet ipsos dignificaverimus, non utique indicemur. . . . Et quoniam modo, inquit, à me ipso rationes vivendi, & supplicium exigam? Largis lacrymarum effunde fluvios, ingentes compunctionis gemitus redde, humillimus sis, laboribus ac vigiliis teipsum afflige &c.

Divus Hieron., in cap. 1. Joëlis, ubi explicans illa verba: Accingite vos & plangite, sic ait: Qui peccator est, & quem remordet conscientia, cuius accingatur, & plangat, vel propria delicta, vel populi; & ingrediatur Ecclesiam, de qua propter peccata fuerat egessus: & cubet vel dormiat in sacco, ut præteritas delicias, per quas offenderat Deum, vita austeritate compenset. Idem in Epist. ad Eustochium de obitu Paulæ Maris; ita Paulam loquentem inducit: Turpanda est facies, quam contra Dei præceptum purpuris & coruscis & sibi sepe depinxit: affigend. in corpus, quòd multis vacavit deliciis: longus risus perpetuus compensandus est fetu: mollia linicamina, & serica pretiosissima, asperitate cilicis commutanda.

Accedat D. Aug. Enchir. c. 70. In melius & D. Aug. est vita mutanda, & per elemosinas de peccatis præteritis est propitiandus Deus. Item lib. 50. Homil. Homil. 50. cap. 11. Veniat (peccator) ad Antistites, per quos in Ecclesia Claves ministrantur, & tanquam bonus incipiens iam esse filius, maternorum membrorum ordine custodito, a præpositis Sacramentorum accipiat satisfactionis suæ modum, ut in offerendo Sacrificio cordis contribulati devotus & supplex, id tamen agat, quòd non solum illi proficiat ad suscipiendam salutem, sed etiam ceteris ad exemplum.

Omitto alios Patres, quos videre licet apud Bellat. l. 4. de Pœnit. cap. 9. Transeo etiam Canones penitentiales, quos habes in fine Decreti, & præscribunt Penitentiam seu satisfactionem per opera externa, jejunia & similia: sufficiat nobis Trident. sess. 14. cap. 8. quòd sic incipit: Denum quoad satisfactionem, quæ ex omnibus Penitentia partibus quemadmodum à Patribus nostris Christiano populo fuit perpetuo tempore commendata, ita unâ maxime nostrâ etate summo pietatis prætextu impugnatur ab iis, qui speciem pietatis habent, virtutem autem eius abnegaverunt. Jam autem, ut vidimus, à Patribus nostris perpetuo tempore fuit nobis commendata satisfactio per opera externa; atque hæc est satisfactio, quæ nostrâ etate maxime impugnatur ab hæreticis, satisfactio, inquam, per jejunia, elemosinas, cilicia, disciplinas, & similia opera pœnalia; de actibus autem internis Fidei, Spei, Charitatis & similibus parum sunt solliciti.

Et verò satisfactio Christi, nonne per externam & exemplo ternam

Z z z z z

penitentia sunt fructus Penitentia: quamvis ergo opus nonem æquivalentis satisfactio id de operibus, præcepto. licet jejunium Quadagesimalium & alia opera ex faciendi, quæ ipsa non præcipiantur in ordine immo ideo præcipiuntur, & cetera; sed quæritur, si illam finem præcepta sunt, iunt pro pœnis temporaria præceptum Confessarii ovum fructum satisfactio- etur ad tertium; videlicet ibi enumerata, quam nihilominus verè esse satisfactio ex speciali privilegio opere operato omnem culmilitèr Dilictionem Dei perfectam esse posse, ut abeat ex opere operato; ordinariam possunt virtutem, ut tanquam pars inpenitentia ex opere operatois causent remissionem hypothèsi, quòd antea negat Hiquæus hanc communis de satisfactio- peccato, determinat, ut ferè vindicativæ, nec peccata facilitate venia transeat, quæque determinat novam indebitum. Igitur opus non est materia capax lex præcipiat furem salutem alioquin redimi possit atvira exhibita Legillat inferior nequit illa præcommutare pœnam lege Confessarius potest aliam præter eam, quam indit Deus præscripsit. colligatur. Respondet Trident. & Patribus, à as venite, & remissio Ju- eos. Admittit itaque hic illo, satisfactionem fieri præcepti; sed negat, talia er à Sacerdote, per mo- oc foro. quippe nu. 106. ait: talis, ut non substitua- penitentiam; vel etiam lis, ut verisimiliter non penitentiam, delicto propo- às imponi deberet, non ueum, & occludendam viam

103.

104.

105.

106.

106.

107.

Item ex Conc. Trid.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

satisfactio- nis Christi.

ternam passionem? Dicit autem Trident. supra: Accedit ad hæc, quod dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo lesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficiamur. Ergo Trident. per satisfactionem, quæ est tertia pars Sacramenti Pœnitentiæ, intelligit opera externa. Unde ibidem distinguit illa à dolore interno, dicens: Neque verò securior ulla via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem à Domino pœnam, quam ut hæc Pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent.

108.

Opera externa magis à peccato revocant, quam merè interna.

Rom. 6.

Sicut, inquit Apost. Rom. 6. v. 19. exhibuistis membra vestra servire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiæ in sanctificationem.

Audiamus Chrysol. Homil. 10. in Matth.

Facite, inquit, fructus dignos Pœnitentiæ: quo autem modo fructificare poterimus? Si utique peccatis adversa faciamus, v. g. aliena rapuisti? Incepisti donare iam propria. Longo tempore es fornicatus? A legitimo quoque usu suspendere coningit, ac perpetuam continentiam septus paucorum dierum castitate meditare. Iniviam vel opere cuiquam, vel sermone fecisti? Refer benedictionis verba contritiis, & percutientes te nunc officii, nunc etiam beneficiis placare contendit: neque enim vulnerato sufficit ad salutem tantummodo picula de corpore evellere, sed etiam remedia adhibere vulneribus. Delicias ante & temulentia distuluebas? Ieiunio & aqua potu utramque compensa.

109.

Solvitur obiectio de sumpta ex Trid.

Nec obstat Trident. sess. 6. c. 14 ibi: Itemq; satisfactionem per ieiunia, elemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia. Nam intelligit alia exercitia similia enumeratis, vel si loquitur etiam de exercitiis merè internis, solùm vult per hæc posse absolutè satisfieri Deo, ut latius probavimus Sect. præc. Concl. 5. non autem ea communiter posse à Sacerdotibus imponi pro satisfactione sacramentali, ut satis superque probat communis & perpetua praxis Ecclesiæ, à qua nullatenus est recedendum.

Si autem à me queritur, quæ in particulari sint Alia pia spiritualis vitæ exercitia, quæ regulariter imponi possunt, & an inter illa veniant Confessio peccatorum, Communio, Abstinencia à Communione, Oratio pro Defunctis &c. Respondeo & Dico sexto:

CONCLUSIO VI.

Rectè imponi potest pro Pœnitentiæ sacramentali Confessio sacramentalis, Communio, Abstinencia à Communione, Oratio pro Defunctis vel aliis vivis.

Quaritur Scotus 4. dist. 15. q. 1. n. 11. si cuiuslibet peccato respondet propria satisfactio Et respondet n. 12. Peccatis in genere distinctis in tria membra, scilicet in peccatum carnis, in peccatum concupiscentiæ oculorum, & superbiæ vitæ videlicet. 1. Ioan. 2. correspondent de congruo propria satisfactiones in genere, scilicet peccato carnis ieiunium &c. de qua correspondentiæ in generali videtur dicta Sect. præc. ed. Concl. 5.

Sic dictum est (prosequitur Doctor n. 13.) de correspondentiâ ista in generali, & de congruo. Sed de necessario, vel congruo in casibus specialibus non sic: nam alicui potest non competere unum istorum operum penitentium, qui tamen peccavit peccato, cui de congruo correspondet talis pœna vel satisfactio, ut pauperi, qui furatus est, non competat dare elemosynas, & sic in aliis casibus, & tunc si contritio non sufficiat, non debet peccatum omnino manere inultum. Et possibile est ergo, & congruum pro tanto, imponere pro satisfactione propria huic peccato aliquid, quod tamen non est sibi proprium secundum universalem correspondentiâ de congruo, & si requiritur discretio Sacerdotis, ut non imponat aliâ pœnam nimis sibi disconvenientem, sed aliam, quæ magis ipsi convenit, & quam forte melius amplebitur.

Specificat n. 14. in divite; Dives, inquit, qui lapsus est ad peccatum carnis, si est ad id delictatus, quod non velit ieiunare, nec aliam macerationem notabilem subire, vel presumatur, quod si sibi imponeretur, citò abiret, & sic peccaret novo peccato, invidendus est ad orationem & elemosynam, & illud sibi imponendum est, quod libentius recipit, & quod creditur perseverantius adimplere. Hæc ille.

Igitur discretioni Sacerdotis relinquatur impositio pœnitentiæ, ut expressè docet Trident. sess. 14. c. 8. ibi: Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia suggererint, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, salutare & convenientes satisfactiones imponere. Et ideo propositi nostri non est, in speciali examinare, aut decernere, quæ opera hic & nunc possint, aut debeant imponi; sed tantum breviter disputare de aliquibus operibus, quæ videri possent nunquam rectè imponi pro pœnitentiâ sacramentali.

Et primò

111. An Confessio sacramentalis possit imponi pro peccatis à quibus quæ non.

110. An confessio sacramentalis possit imponi pro peccatis à quibus quæ non.

112. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

113. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

114. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

115. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

116. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

117. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

118. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

119. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

120. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

121. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

122. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

123. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

124. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

125. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

126. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

127. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

128. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

129. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

130. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

131. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

132. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

133. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

134. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

135. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

136. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.

137. An possit imponi Confessio sub conditione in peccatis à quibus quæ non.